

Drektighetsundersøkelse

Den største enkeltfaktoren som påvirker produktiviteten i en ammekubesetning er reproduksjonseffektivitet. Derfor er det vesentlig at besetningen måles på dette området så snart som mulig etter bedekningssesongens slutt.

Mange røktene benytter mangel på observert brunst som tegn på drektighet. Dessverre er denne metoden svært upålitelig, og den vil generelt sett føre til en overvurdering av drektighetsresultatet i en besetning. Dermed beholdes tomme kyr i besetningen, noe som koster svært mye. Det er flere årsaker til at mangel på observert brunst er et dårlig mål på drektighet. Først og fremst er brunstsymptomer alltid sterkere når mer enn ett dyr i gruppa er i eller rundt brunst. Derfor vil det å oppdage ett ikkedrektig dyr i en ellers drektig flokk kreve svært gode brunstkunnskaper og investering av mye tid. Mange vil etter endt bedekningssesong flytte kyrne vekk fra hjemmebeitene, og dermed blir brunstkontroll i praksis umulig. I tillegg er det flere patologiske tilstander som hindrer ikkedrektige kyr i å ha normal brunstsyklus, eller som hindrer kyr i normal brunstsyklus i å vise brunst. Dessuten vil omtrent 5 prosent av alle drektige kyr også vise ståbrunst, og enda flere vise andre brunstsymptomer, i løpet av drektigheten. Dette betyr med andre ord at du ikke engang kan være sikker på at dyr som viser brunst, er tomme!

Flere forskjellige teknikker finnes for drektighetsundersøkelse, men det som brukes i praksis er rektalundersøkelse med manuell palpasjon eller ultralydscanning. Palpasjon er vanligst, og denne metoden kan man stole på omtrent 6 uker (42 dager) etter bedekning. Noen veterinærer vil kunne utføre dette med sikkerhet noe tidligere, noen er mer komfortable litt seinere. Det viktigste er ikke hvor tidlig drektighet kan oppdages, det viktigste er hvor tidlig veterinæren kan «garantere» at en ku er tom. Forskjellen er svært viktig, fordi **drektighetsundersøkelse utføres for å finne ikkedrektige dyr.** Ultralydscanning gir eksakte resultater litt tidligere, fra 4 uker (28 dager) etter bedekning. I tillegg gir ultralydscanning flere muligheter, som konstatering av levende kalv gjennom påvist hjerteaktivitet på fosteret og påvisning av tvillinger.

Når drektighetsundersøkelsen først utføres, skal man ikke bare finne drektige og ikkedrektige dyr, men også benytte anledningen til å **aldersbestemme fosteret.** Dette gjør at en bedre kan planlegge kalvingssesongen.

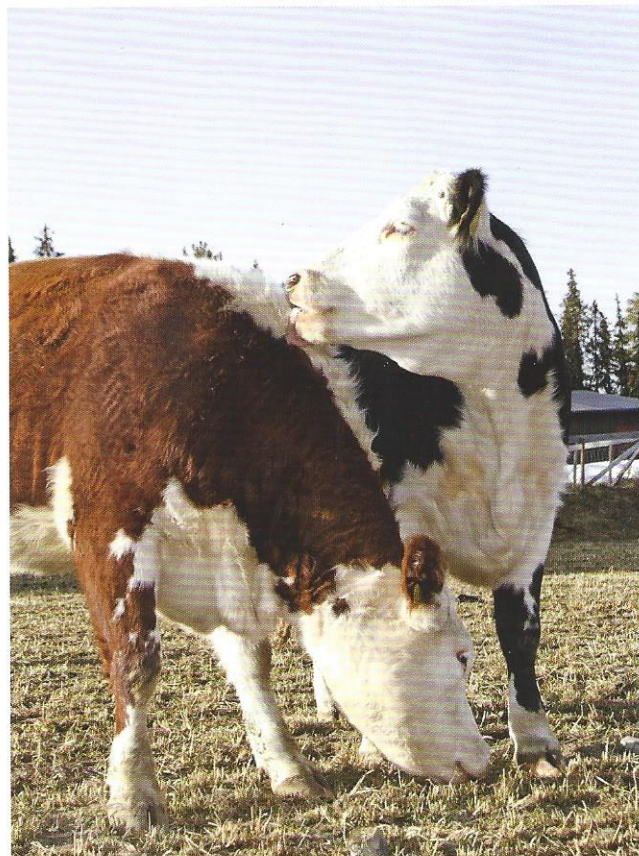
Aldersbestemmelse av fosteret kan gjøres med en ukes nøyaktighet mellom uke 5 og 10 i drektigheten. Mellom uke 10 og 16 i drektigheten vil det være 2 ukers nøyaktighet, og senere ikke nærmere enn en måned. Derfor har man mye mer igjen for tid og penger om man er tidlig ute med drektighetsundersøkelsen.

Drektighetsundersøkelse kan planlegges på flere måter. **Det vanligste er å undersøke hele besetningen 6 uker etter endt bedekningssesong.** Dette systemet passer best dersom man bruker naturlig bedekning og oksen har gått sammen med kyrne hele bedekningssesongen. Dersom bedekningsdato er kjent, for eksempel etter inseminasjon, kan kyrne undersøkes seks uker etter siste bedekning. Dette er særlig aktuelt dersom en gruppe dyr er blitt synkronisert for å bedekkes tidlig i bedekningssesongen, fordi om de ikke er drektige rekker de fortsatt å bedekkes

av oksen før sesongens slutt. Sistnevnte system er åpenbart mer tidkrevende og koster mer, men det gir bedre kontroll og mulighet for høyere drektighetsresultater etter endt bedekningssesong.

Fordeler med drektighetsundersøkelse

- Konstatering av drektighet og ikke-drektighet.
- Muliggjør gruppering av dyr i forhold til kalvingsdato (for føring osv.).
- Muliggjør evaluering av bedekningssesongen.
- Årsaker til ikkedrektighet kan oppdages.
- Letter utvelgelsen av kviger til rekruttering.
- Letter utrantering.
- Letter brunstkontrollen fordi man vet hvilke dyr man må følge med på.

Brunstlikking.

Foto: Grethe Ringdal, Animalia